

การทวนสอบ ผลสัมฤทธิ์ ของนักศึกษา ตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้

ผศ.ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
อ.ดร.สุนีย์ เวินยวง
สาขาวิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา
อ.ดร.น้ำผึ้ง อินทะเนตร
สาขาวิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การทวนสอบ ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

ผศ.ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
อ.ดร.สุนีย์ เงินยวง สาขาวิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา
อ.ดร.น้ำผึ้ง อินทะเนตร สาขาวิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การทวนสอบ (Verification) คืออะไร

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

หมายถึง กระบวนการหาหลักฐานเพื่อยืนยันหรือสนับสนุนว่า นักศึกษาทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตรงตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้เป็นอย่างน้อย

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องดำเนินการให้มีการทวนสอบในทุกระดับการศึกษา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าจะได้รับการจัดการศึกษาที่ดีและมีมาตรฐาน (Oliva & Gordon II, 2013; Ornstein & Hunkins, 2018) ซึ่งต้องเริ่มจากหน่วยเล็กที่สุดนั่นคือ ระดับกระบวนวิชา (Course) และนำไปสู่ระดับโปรแกรม (Program) ของหลักสูตร

การทวนสอบมาตรฐานบางส่วนอาจจะดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่มีความร่วมมือทางการศึกษาได้ แต่จะมีกระบวนการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับรายละเอียดของการจัดการและความมีประสิทธิภาพของการดำเนินงานร่วมกัน อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนจะต้องรับผิดชอบในการทวนสอบมาตรฐาน เพื่อให้มั่นใจว่าจะรักษามาตรฐานไว้ได้อย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

มาตรฐานผลการเรียนรู้คืออะไร

มาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) คือ ข้อกำหนดของคุณภาพเกี่ยวกับผลลัพธ์ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) ได้ระบุว่า ทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาต้องดำเนินการจัดหลักสูตร จัดการเรียนการสอน วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ซึ่งครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม
2. ด้านความรู้
3. ด้านทักษะทางปัญญา
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ส่วนแต่ละหลักสูตรสามารถเพิ่มด้านที่ 6 ทักษะพิสัย หรือด้านความสามารถอื่นๆ เพิ่มเติมที่เฉพาะเจาะจงของตนเองได้ตามความเหมาะสมของอัตลักษณ์เฉพาะศาสตร์ หรือให้เป็นไปตามมาตรฐานของสภาวิชาชีพ หรือมาตรฐานคุณวุฒิระดับสาขา/สาขาวิชา (มคอ.1) ได้

การทวนสอบมีที่ระดับ

การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้โดยทั่วไปจะดำเนินการอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับกระบวนวิชาและระดับหลักสูตร

การทวนสอบสำคัญอย่างไร

ความสำคัญของการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้เป็นดังนี้

1. การทวนสอบระดับกระบวนวิชา

1.1 ช่วยให้อาจารย์ผู้สอนได้ตรวจสอบการกำหนดวัตถุประสงค์ของกระบวนวิชาว่าสอดคล้องหรือเป็นไปตามธรรมชาติของวิชาหรือไม่ และที่สำคัญสอดคล้องกับการกระจายความรับผิดชอบในหลักสูตร (Curriculum Mapping) ตามความรับผิดชอบหลัก (จุดดำ) และความรับผิดชอบรอง (จุดขาว) ที่ได้กำหนดไว้ในทั้ง มคอ.2 มคอ.3 และ มคอ.4 หรือไม่ อย่างไร

1.2 ช่วยให้อาจารย์ผู้สอนได้พิจารณาเกี่ยวกับองค์ความรู้ในเนื้อหาสาระ ทักษะ การปฏิบัติ/ปฏิบัติการ และพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ว่าครอบคลุม มีความถูกต้อง ทันสมัย และเหมาะสมกับสังคมในยุคปัจจุบันและอนาคตอยู่หรือไม่ ส่วนโดยยากหรือง่ายเกินไป รวมทั้งเนื้อหาสาระที่จัดไว้ช่วยพัฒนานักศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกระบวนวิชาที่กำหนดไว้ด้วยหรือไม่

1.3 ช่วยให้อาจารย์ผู้สอนได้ทบทวนการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละหัวข้อหรือแต่ละชั่วโมงว่าเหมาะสมตามเนื้อหาสาระ เหมาะสมกับผู้เรียน Gen Z ในปัจจุบันหรือไม่ กิจกรรมใดประสบความสำเร็จมากหรือสำเร็จน้อย หัวข้อใดใช้เวลามากกว่าปกติ การมีกิจกรรมอื่นๆ แทรกระหว่างภาคการศึกษาและการแก้ปัญหา รวมทั้งตรวจสอบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนนั้นช่วยพัฒนาให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถตามวัตถุประสงค์ของกระบวนวิชาและผลการเรียนรู้ทั้งความรับผิดชอบหลัก (จุดดำ) และความรับผิดชอบรอง (จุดขาว) ตลอดจนควรมีการปรับปรุงหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใหม่ๆ และจะเลือกใช้สื่อดิจิทัลที่น่าสนใจเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ นักศึกษาหรือไม่ อย่างไร

1.4 ช่วยสะท้อนให้อาจารย์ผู้สอนได้ทบทวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของกระบวนวิชาและผลการเรียนรู้ในความรับผิดชอบหลัก (จุดดำ) หรือไม่ อย่างไร อาจารย์ผู้สอนใช้เครื่องมือในการวัดผลเหมาะสมกับพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ที่คาดหวังไว้หรือไม่ อาทิ ข้อสอบแบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แบบสังเกตพฤติกรรม RUBRICS (Rubrics) การให้คะแนน เป็นต้น กำหนดสัดส่วนการให้คะแนนเหมาะสมตามธรรมชาติวิชาเพียงใด และมีประเด็นที่ควรปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไรบ้าง

2. การทวนสอบระดับหลักสูตร

1.1 ช่วยให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร ได้มองเห็นภาพรวมของประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร ทั้งผลการเรียน (เกรด) ในแต่ละกระบวนวิชาและผลการประเมินการสอนของอาจารย์ในแต่ละกระบวนวิชา เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของเนื้อหาสาระ การสอน การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งอาจนำไปสู่การปรับการกระจายความรับผิดชอบ ในหลักสูตร (Curriculum Mapping) ตามความรับผิดชอบหลัก (จุดดำ) และความรับผิดชอบรอง (จุดขาว) ใหม่ในหลักสูตร

1.2 ช่วยให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร ได้ทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาของหลักสูตร ตั้งแต่กระบวนการออกแบบและพัฒนา เนื้อหาสาระในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องทั้งปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร สมรรถนะทั่วไปและเฉพาะสาขาของหลักสูตร การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของบัณฑิต (Program Learning Outcome: PLO) จุดเด่นของหลักสูตร กระบวนวิชาต่างๆ กิจกรรม เสริมหลักสูตร (Extracurricular activity) ฯลฯ ว่าสอดคล้องกันและบรรลุตามเจตนารมณ์ ที่ตั้งใจไว้ตั้งแต่แรกหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และควรมีการพัฒนาหรือปรับปรุงอย่างไร และที่สำคัญการดำเนินงานที่ผ่านมา นั้นสอดคล้องตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ ของคณะและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มากน้อยเพียงใด

1.3 ช่วยให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร ได้แนวคิด มุมมองใหม่ และผลสะท้อนในทุกมิติเพื่อเป็นสารสนเทศนำมาสู่การปรับปรุง หลักสูตรในทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะความถูกต้องของการกำหนดเนื้อหาและ ทักษะการปฏิบัติต่างๆ ตามธรรมชาติของศาสตร์ ความทันสมัยของเนื้อหาสาระที่เหมาะสม กับสังคมยุคดิจิทัล โอกาสที่นักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้วจะนำเอาองค์ความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมที่ได้เรียนรู้จากหลักสูตรไปใช้จริงในโลกแห่งการทำงาน และที่สำคัญควรสะท้อนอัตลักษณ์ของความเป็นบัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ด้วย

1.4 ช่วยให้กำลังใจแก่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร ว่าผลลัพธ์ของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาไปเป็นบัณฑิตนั้น มีภาวะการมีงานทำอยู่ระดับ ที่น่าพอใจ มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะเหมาะสมและสอดคล้องตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้และ/หรือสภาวิชาชีพ เป็นบัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีคุณธรรม และคุณภาพ มีทักษะการเป็นพลเมืองโลก (อุษณีย์ คำประกอบ, 2562; อัจฉราพร ศรีภูษณาพรณ, 2562) มุ่งมั่นในการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ สามารถครองตน ครองคน และครองงาน รวมทั้งมีมีโนสำนึกที่ติดต่อสังคม เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้วมากน้อยเพียงใด

คณะกรรมการทวนสอบประกอบด้วยใครบ้าง

คณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ สามารถแบ่งได้ตามระดับการทวนสอบ คือ คณะกรรมการทวนสอบระดับกระบวนวิชา และคณะกรรมการทวนสอบระดับหลักสูตร องค์กรประกอบ แสดงได้ดังตาราง

คณะกรรมการทวนสอบระดับกระบวนวิชา	คณะกรรมการทวนสอบระดับหลักสูตร
<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 2. หัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าสาขา 3. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร 4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 5. อาจารย์ประจำหลักสูตร 6. ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่เกี่ยวข้อง ในศาสตร์นั้น 7. ผู้ใช้บัณฑิต <p>ฯลฯ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 2. หัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าสาขา 3. ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่เกี่ยวข้อง ในศาสตร์นั้น 4. ผู้ใช้บัณฑิต 5. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 6. ผู้ให้ทุน/สนับสนุนการศึกษา (ถ้ามี) 7. ผู้แทนสภาวิชาชีพ (ถ้ามี) <p>ฯลฯ</p>
ผู้ให้ข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล
<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจารย์ผู้สอน 2. นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชานั้น 3. ฝ่ายสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง <p>ฯลฯ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 2. อาจารย์ประจำหลักสูตร 3. นักศึกษาในสังกัดหลักสูตรนั้น 4. บัณฑิต 5. ผู้ใช้บัณฑิต 6. ผู้บริหาร 7. ฝ่ายสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง 8. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ ผู้ปกครอง <p>ฯลฯ</p>

การทวนสอบทำอย่างไร

การทวนสอบทั้ง 2 ระดับ คณะกรรมการทวนสอบสามารถดำเนินการได้ดังนี้ (นาตยา ปิรันธนานนท์, 2560; ฤตินันท์ สมุทรทัย, วิณา วโรตมะวิชญ และ เสาวนิตย์ เจริญชัย, 2560)

1. การทวนสอบระดับกระบวนวิชา

การทวนสอบระดับกระบวนวิชา เป็นการดำเนินการเพื่อหาหลักฐานเพื่อยืนยันว่าอาจารย์ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนตั้งแต่การวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามที่ได้กำหนดความรับผิดชอบไว้ใน มคอ.3 (จุดดำและจุดขาว)

1.1 กลยุทธ์การทวนสอบระดับกระบวนวิชา

- คณะกรรมการทวนสอบ สามารถดำเนินการได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้
- สุ่มประเมินรายละเอียดของกระบวนวิชาว่า ผลการเรียนรู้ที่กำหนด สอดคล้องกับความรับผิดชอบในหลักสูตรหรือไม่
 - สุ่มประเมินข้อสอบของกระบวนวิชาว่า ครอบคลุมผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของกระบวนวิชาหรือไม่
 - พิจารณาความเหมาะสมของวิธีการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่สอดคล้องกับที่กำหนดในรายละเอียดของกระบวนวิชา
 - พิจารณาความเหมาะสมของการตรวจให้คะแนนจากกระดาษคำตอบของนักศึกษา แบบฟอร์มการให้คะแนน ที่มาของเกรด และกระบวนกรตัดเกรด
 - ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา (คะแนน/เกรด) กับข้อสอบ
 - พิจารณาความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินผลของรายวิชา
 - ตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสมของการให้คะแนนกับข้อสอบในกระดาษคำตอบ
 - เปรียบเทียบการให้คะแนนจากกระดาษคำตอบเดียวกัน ในเนื้อหาสาระนั้น โดยอาจารย์ผู้สอนกับผู้ทรงคุณวุฒิจากภายในหรือภายนอกสถาบัน
 - พิจารณาความเหมาะสมของการมอบหมายและประเมินรายงาน โครงการงาน และอื่นๆ ที่ให้ผู้เรียนทำ
 - ตรวจสอบผลการสอบ ผลการประเมินการฝึกประสบการณ์ภาคสนามของนักศึกษา (คะแนน/เกรด) กับจำนวนและลักษณะของผู้รับบริการ
 - ตรวจสอบแผนการปฏิบัติงานในโครงการประสบการณ์ภาคสนามของนักศึกษา และรายงานกรณีศึกษาในวิชาภาคปฏิบัติที่นักศึกษาทำ เพื่อขอรับการประเมิน

- ตรวจสอบแบบฟอร์มการให้คะแนนการปฏิบัติงาน (Performance Evaluation)
- การให้คะแนนพฤติกรรมของนักศึกษา
- รายงานและหลักฐานการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา
- ตรวจสอบการประเมินด้วยวิธีอื่นที่กำหนดในรายละเอียดวิชา (มคอ.3 และ 4)
- ตรวจสอบการอุทธรณ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา (ถ้ามี)

การทวนสอบจากการประเมินของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน สามารถดำเนินการได้ดังนี้

- พิจารณาจากผลการประเมินการสอนของนักศึกษา เกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการวิชา วิธีการสอน การจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่ได้รับ
- พิจารณาข้อเสนอแนะของนักศึกษา เพื่อปรับปรุงกระบวนการวิชา
- สัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษา
- การสังเกตพฤติกรรมและการโต้ตอบของนักศึกษา การสะท้อนคิด (Reflective journal) ของนักศึกษา

1.2 วิธีการทวนสอบระดับกระบวนการวิชา

- การตรวจสอบ
- การประเมิน
- การสอบถาม
- การสัมภาษณ์
- การสังเกต
- การสำรวจ

2. การทวนสอบระดับหลักสูตร

การทวนสอบระดับหลักสูตร เป็นกระบวนการดำเนินการเพื่อหาหลักฐานเพื่อยืนยัน พิสูจน์ สนับสนุนการดำเนินงานที่ผ่านมาของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และผู้มีส่วนรับผิดชอบในหลักสูตรว่าได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับได้ เพื่อนำไปสู่การประเมิน ปรับปรุง และยกระดับการดำเนินงานของหลักสูตรและประกันคุณภาพหลักสูตร

2.1 กลยุทธ์การทวนสอบระดับหลักสูตร

คณะกรรมการทวนสอบระดับหลักสูตร สามารถดำเนินการได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมผลการเรียนรู้ทุกด้าน ตามมาตรฐานคุณวุฒิสาขาวิชา (มคอ.1) และ/หรือ มคอ.2
- ประเมินความสำเร็จของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยประเมินจาก
 - แหล่งฝึกงาน สถานประกอบการที่ไปสหกิจศึกษา แหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
 - ผู้ใช้บัณฑิต
 - บัณฑิตใหม่
 - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ดูจากผลงาน รางวัล กิจกรรมของนักศึกษา ที่สามารถวัดเป็นรูปธรรมได้ เช่น
 - จำนวนโปรแกรมสำเร็จรูปที่พัฒนาเองและวางขาย
 - จำนวนสิทธิบัตร
 - จำนวนรางวัลทางสังคมและวิชาชีพ
 - จำนวนกิจกรรมการกุศลเพื่อรับใช้สังคมและประเทศชาติ
 - จำนวนกิจกรรมอาสาสมัครในองค์กรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
- พิจารณาผลการสอบประมวลผลการเรียนรู้โดยรวม ก่อนสำเร็จการศึกษา (Exit Examination)
 - การเทียบเคียงผลการทดสอบการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่น โดยใช้ข้อสอบกลางของเครือข่ายสถาบัน หรือของสมาคมวิชาชีพ
 - พิจารณาผลการสอบจากการแลกเปลี่ยนข้อสอบในเนื้อหาสาระที่สำคัญระหว่างหลักสูตรเดียวกันในต่างมหาวิทยาลัย หรือการใช้ข้อสอบกลางของเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาสาขาวิชาเดียวกัน แล้วเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแต่ละสถาบัน
 - พิจารณาภาวะการปฏิบัติงานทำของบัณฑิต
 - ดูจากความคิดเห็นที่มีต่อความรู้ ความสามารถ ความมั่นใจของบัณฑิตในการประกอบอาชีพ
 - ประเมินจากบัณฑิตที่ไปประกอบอาชีพในส่วนของความพร้อมและความรู้จากสาขาวิชาที่เรียน ซึ่งกำหนดในหลักสูตร รวมทั้งเปิดโอกาสให้เสนอข้อคิดเห็นในการปรับหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

- พิจารณาจากการประเมินตำแหน่ง และ/หรือความก้าวหน้าในสายงานของบัณฑิต
- การสอบถามผู้ประกอบการ โดยการขอเข้าสัมภาษณ์ และ/หรือการส่งแบบสอบถาม เพื่อประเมินความพึงพอใจในบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาและเข้าทำงานในสถานประกอบการนั้นๆ
- การประเมินจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น โดยการส่งแบบสอบถาม หรือสอบถามระดับความพึงพอใจในด้านความรู้ ความพร้อม และคุณสมบัติด้านอื่นๆ ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาและเข้าศึกษาต่อเพื่อปริญญาที่สูงขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่มีความร่วมมือทางการศึกษาด้วยกัน
- ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ประเมินหลักสูตรหรืออาจารย์พิเศษต่อความพร้อมของนักศึกษาในการเรียนและคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบวนการเรียนรู้และการพัฒนาองค์ความรู้ของนักศึกษา

2.2 วิธีการทวนสอบระดับหลักสูตร

- การสำรวจ
- การสังเกต
- การสอบถาม
- การสัมภาษณ์
- การประชุม
- การตรวจสอบ
- การประเมิน

เงื่อนไขความสำเร็จของการทวนสอบคืออะไร

การทวนสอบมีเงื่อนไขความสำเร็จ คือ

1. ความสะดวกในการดำเนินการ ต้องง่ายและไม่ซับซ้อน ไม่เน้นปริมาณเอกสาร (Small is beautiful) แต่ตอบคำถามที่สำคัญได้อย่างพอเพียง
2. ความเข้าใจที่ตรงกันและสื่อสารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
3. การไม่เพิ่มภาระงานให้กับผู้สอนและผู้ประสานงาน บูรณาการเข้ากับการทำงานปกติ
4. การสนับสนุนจากผู้บริหารและฝ่ายสนับสนุน ทั้งในด้านงบประมาณ การดำเนินการ และสิ่งสนับสนุน
5. เน้นบรรยากาศการทวนสอบแบบกัลยาณมิตร ให้ข้อมูลเชิงบวกและเชิงพัฒนา ห้ามเน้นการจับผิดหรือวิจารณ์เชิงลบมาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหมดกำลังใจในการสอนและทำงาน
6. การสร้างทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการทวนสอบให้กับคณาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

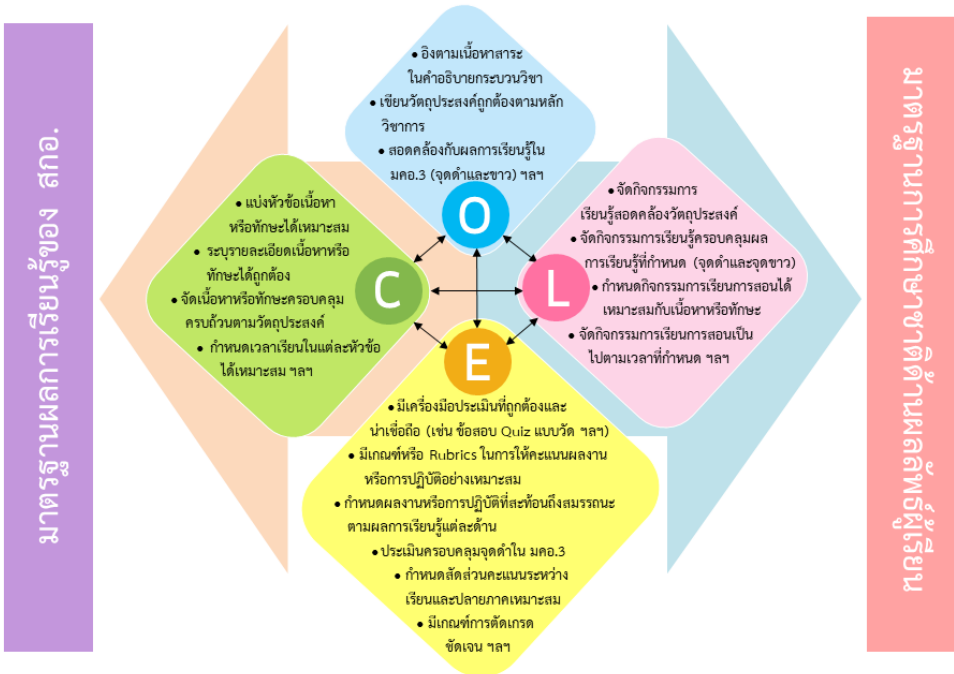
มีตัวอย่างที่เป็นแนวทางในการทวนสอบหรือไม่

ในที่นี้ผู้เขียนขอแนะนำตัวอย่างรูปแบบการทวนสอบระดับกระบวนวิชาที่มีชื่อว่า “โมเดล 4 ประสานการทวนสอบระดับกระบวนวิชา” ซึ่งผู้เขียนได้ริเริ่มคิดค้นขึ้น เพื่อดำเนินการทวนสอบในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยอาศัยพื้นฐานความคิดมาจากทฤษฎีหลักสูตรของ Tyler (1949)

โมเดล 4 ประสานการทวนสอบระดับกระบวนวิชา เป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ และสอดคล้องกันของการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรในองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ของกระบวนวิชา (Objective: O)
 2. เนื้อหาสาระ (Content: C)
 3. การจัดการเรียนรู้ (Learning management: L)
 4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Measurement & Evaluation: E)
- แสดงได้ดังภาพที่ 1

โมเดล 4 ประสาน : การทวนสอบระดับกระบวนวิชา

ภาพที่ 1 โมเดล 4 ประสานการทวนสอบระดับกระบวนวิชา
ที่มา: สมเกียรติ อินทสิงห์, สุนีย์ เงินยวง และนำผึ้ง อินทเกษตร (2562)

ทั้งนี้เพื่อสะท้อนผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนว่าสอดคล้องตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของ สกอ. อย่างน้อย 5 ด้าน และมาตรฐานการศึกษาชาติ ด้านผลลัพธ์ผู้เรียนในภาพรวมมาน้อยเพียงใด ผู้เขียนขอแนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการทวนสอบ ดังนี้

ทส. 1

แบบประเมินการทวนสอบระดับกระบวนวิชาในภาพรวม

รหัสกระบวนวิชา ชื่อกระบวนวิชา

จำนวน Section จำนวนนักศึกษาที่เรียน คน จำนวนผู้สอน คน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินตามความคิดเห็นของท่าน

ประเด็นการประเมิน	ระดับการประเมิน			ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ
	เหมาะสมมาก	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	
1. วัตถุประสงค์ (O)				
1.1 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้อิงตามเนื้อหาสาระในคำอธิบายกระบวนวิชา				
1.2 เขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ถูกต้องตามหลักวิชาการ				
1.3 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ.3 (จุดคำและขา)				
2. เนื้อหาสาระ (C)				
2.1 แบ่งหัวข้อเนื้อหาหรือทักษะได้เหมาะสม				
2.2 ระบุรายละเอียดเนื้อหาหรือทักษะได้ถูกต้อง				
2.3 จัดเนื้อหาหรือทักษะครอบคลุมครบถ้วนตามวัตถุประสงค์				
2.4 กำหนดเวลาเรียนในแต่ละหัวข้อได้เหมาะสม				
3. กิจกรรมการเรียนการสอน (L)				
3.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด				
3.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่กำหนด (จุดคำและจุดขา)				
3.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาหรือทักษะ				
3.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามเวลาที่กำหนด				
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (E)				
4.1 มีเครื่องมือในการประเมินที่ความถูกต้องและน่าเชื่อถือ (เช่น ข้อสอบ Quiz แบบประเมิน ฯลฯ)				
4.2 มีเกณฑ์หรือ Rubrics ในการให้คะแนนผลงานหรือการปฏิบัติอย่างเหมาะสม				
4.3 กำหนดผลงานหรือการปฏิบัติที่สะท้อนถึงสมรรถนะตามผลการเรียนรู้แต่ละด้าน				
4.4 ประเมินครอบคลุมตามความรับผิดชอบหลักของกระบวนวิชา (จุดคำใน มคอ.3)				
4.5 กำหนดสัดส่วนการเก็บคะแนนแต่ละหัวข้อได้เหมาะสม				
4.6 มีเกณฑ์การตัดเกรดที่ชัดเจน				

นอกจากนั้นอาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลยังสามารถทำแบบสรุปรายวิชา และประเมินผลการเรียนรู้ในกระบวนวิชา ให้กับคณะกรรมการทวนสอบระดับ กระบวนวิชา เพื่อให้สะดวกต่อการทวนสอบตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น (ซึ่งต้องกรอกใน มคอ.5 ตามระบบ CMU MIS) ดังตัวอย่าง กระบวนวิชา 088801 พลวัต กระบวนการทางหลักสูตร การสอน และการเรียนรู้ ที่ผู้เขียนได้ใช้ในการทวนสอบ เมื่อครั้งที่ผ่านมา ดังนี้

ทส. 2

แบบสรุปรายวิชาและประเมินผลการเรียนรู้ในกระบวนวิชา 088801

ผลการเรียนรู้ (จุดดำ)	วิธีการประเมิน	สัดส่วนคะแนน
1.1 ตระหนักในคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต มีจรรยาบรรณทาง วิชาการและวิชาชีพ	- สังเกตพฤติกรรม - ประเมินการเขียนบทความทางวิชาการ - ประเมินการนำเสนอวัตกรรมการผลิตระดับ รายวิชา - เขียนสะท้อนคิด	10%
2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ และทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาที่ศึกษา	- ทำรายงานสรุปโมทัศน์เกี่ยวกับหลักสูตร - ประเมินการออกแบบโมเดลหลักสูตร - ประเมินการเขียนบทความทางวิชาการ - ทดสอบปลายภาค	20%
2.3 สามารถติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ และมีความรู้ในแนวกว้างของสาขาวิชาที่ศึกษา เพื่อให้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลง และเข้าใจ ผลกระทบของเทคโนโลยีใหม่ ๆ	- เขียน Flow chart เชื่อมโยงความสัมพันธ์ หลักสูตร การสอน และการเรียนรู้ - ประเมินการออกแบบโมเดลหลักสูตร - ประเมินการอภิปรายกลุ่มนำเสนอเชิง สังเคราะห์แบบร่วมมือ - ประเมินการเขียนบทความทางวิชาการ - ทดสอบปลายภาค	20%
3.1 คิดอย่างมีวิจารณญาณและอย่างเป็นระบบ	- เขียน Flow chart เชื่อมโยงความสัมพันธ์ หลักสูตร การสอน และการเรียนรู้ - ประเมินการออกแบบโมเดลหลักสูตร - ประเมินการอภิปรายกลุ่มนำเสนอเชิง สังเคราะห์แบบร่วมมือ - ทดสอบปลายภาค	20%
4.2 สามารถใช้ความรู้ในศาสตร์มาชี้นำสังคมใน ประเด็นที่เหมาะสม และเป็นผู้ริเริ่มแสดงประเด็น ในการแก้ไขสถานการณ์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม พร้อมทั้งแสดงจุดยืนอย่างพอเหมาะทั้งของตนเอง และของกลุ่ม	- สังเกตพฤติกรรม - ประเมินการออกแบบโมเดลหลักสูตร - ประเมินการเขียนบทความทางวิชาการ - ประเมินการนำเสนอวัตกรรมการผลิตระดับ รายวิชา	20%
5.3 สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งปากเปล่าและการเขียน เลือกใช้รูปแบบของสื่อการ นำเสนออย่างเหมาะสม	- ประเมินการเขียนบทความทางวิชาการ - ประเมินการนำเสนอวัตกรรมการผลิตระดับ รายวิชา	10%

ในส่วนของการรายงานผลการทวนสอบนั้น คณะกรรมการทวนสอบสามารถแจ้งผล เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับได้ทันทีและทำเอกสารสรุปรวบรวมผลการทวนสอบในแต่ละ ภาควิชา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียน การสอน รวมทั้งรายงานใน SAR ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รายชื่อกระบวนการวิชา	TQF	วิธีการทวนสอบ	ผลการทวนสอบ	ข้อคิดเห็น/ แนวทางปรับปรุง
100211 การพัฒนา หลักสูตร	1.1, 2.1, 2.3, 3.2, 4.3, 5.1	<ul style="list-style-type: none"> - การพิจารณาความ สอดคล้องกันของ มคอ.3 และ มคอ.5 - การสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอน - การสุ่มสนทนากลุ่ม (Focus group) นักศึกษาที่ลงทะเบียน เรียน - การสุ่มพิจารณา ผลงานของนักศึกษา - การตรวจสอบการให้ ค่ะแน - การพิจารณา แบบทดสอบย่อยและ ข้อสอบปลายภาค 	<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดวัตถุประสงค์ ภาควิชาสอดคล้องกับ คำอธิบายภาควิชาและ ครอบคลุมมาตรฐานผลการ เรียนรู้ ใน มคอ.3 - กิจกรรมการเรียนการสอนมี ความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ - การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ กิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกตาม TQF รายด้านได้ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> • ด้านที่ 1 ใช้การบันทึกเข้าชั้น เรียน • ด้านที่ 2 และ 3 ใช้การ ทดสอบย่อยและสอบปลายภาค และประเมินผลงาน • ด้านที่ 4 ใช้การประเมิน พฤติกรรมและผลงาน • ด้านที่ 5 ใช้การประเมินผล งานและการนำเสนอทั้งหน้าชั้น เรียนและผ่านสื่อออนไลน์ - การมอบหมายภาระงานมี ความเหมาะสมกับหน่วยกิตของ วิชา และมี Rubric ให้คะแนน ชัดเจน - แบบทดสอบย่อยและข้อสอบ ปลายภาคสอดคล้องตามเนื้อหา สาระที่เรียนในชั้นเรียน - ผู้เรียนได้สะท้อนตนเองว่ามี การพัฒนาทั้งด้าน 1.1, 2.1, 2.3, 3.2, 4.3, 5.1 อยู่ในระดับดี 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการจัดทำสื่อการ เรียนรู้ออนไลน์เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ เพิ่มเติมนอกชั้นเรียนได้ - ข้อสอบในภาควิชานี้ สอดคล้องกับการสอบ บรรจุข้าราชการครู ผู้สอน สามารถยกระดับข้อสอบ โดยศึกษาตัวอย่างข้อสอบ การแข่งขันของ ก.ค.ศ. มา พัฒนาข้อสอบของวิชาได้

โดยภาพรวมของการทวนสอบในระดับภาควิชาจะนำไปสรุปเป็นภาพรวม การดำเนินงานของหลักสูตรทั้งหมด และสะท้อนสู่การทวนสอบระดับหลักสูตรเช่นเดียวกัน เพื่อเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์สู่การปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณค่า คุณภาพ และ คุณประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นาคยา ปิลาธนานนท์. (2560). **แนวทางการเขียน มคอ.2 สำหรับหลักสูตรปรับปรุงแก้ไข ในระดับปริญญาตรี.**
สืบค้นออนไลน์เมื่อ 1 มกราคม 2562 จาก http://arts.tu.ac.th/r1/r_02.pdf
- ฤตินันท์ สมุทรทัย, วิภา วัชรตะมะวิชัย และเสาวนิตย์ เจริญชัย. (2560). **รายงานการวิจัย ฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของ นักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้.** เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. 133 หน้า.
- สมเกียรติ อินทสิงห์, สุนีย์ เงินยวง และน้ำผึ้ง อินทะเนตร. (2562). **เอกสารประกอบการ บรรยายชี้แจง เรื่อง รูปแบบการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2561.** [อัดสำเนา]
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒.** สืบค้นออนไลน์เมื่อ 25 ธันวาคม 2561 <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf>
- อัจฉราพร ศรีภูษณาพรรณ. (2562). **เอกสารประกอบการบรรยายชี้แจง เรื่อง แนวทางและ แผนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปี 2562.** [อัดสำเนา]
- อุษณีย์ คำประกอบ. (2562). **เอกสารประกอบการบรรยายชี้แจง เรื่อง (ร่าง) ระบบประเมิน คุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ CMU-QA Curriculum.** [อัดสำเนา]
- Oliva, P. F., & Gordon II, W. R. (2013). **Developing the Curriculum.** (8th ed.). Singapore: Pearson Education South Asia Pte Ltd.
- Omstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2018). **Curriculum Foundations, Principles and Issues.** (7th ed.). New Jersey: Englewood Cliffs.
- Tyler, R. W. (1949). (1949). **Basic Principles of Curriculum and Instruction.** Chicago: The University of Chicago Press. ISBN 0-226-82031-9.

สามารถ Scan QR Code รับชมบันทึกการบรรยาย
เรื่อง การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา
ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ หรือผ่านเว็บไซต์
www.eqd.cmu.ac.th/Innovation/media/index.html

